

DEL 5

Grunnlag for en fornyet
trosopplæring

BAKGRUNN FOR PLANARBEIDET

Arbeidet med ny plan for trosopplæring i Den norske kirke bygger på følgende planforståelse:

Det er den enkelte menighet som ut fra lokale forhold skal organisere og vedta rammene for innholdet i opplæringen. Innenfor de sentrale rammer skal det være rom for stor lokal tilpasning og fleksibilitet. Opplæringen skal organiseres med fokus på innhold og bredde, og ikke på telling av timer. Det søkes å utvikle en plan som stimulerer lokal forståelse og gir verktøy for analyse av muligheter og behov i menigheten og som legger til rette kontinuerlige refleksjons- og utviklingsprosesser. Planarbeidet søkes gjennomført gjennom involverende prosesser, nasjonalt, regionalt og lokalt.

Helhet og sammenheng i Kirkerådets planarbeid

Ut fra Kirkerådets ønske om å koordinere de ulike planprosessene og presentere dem som hjelp til utvikling i lokalmenighetene, tilstreber Styringsgruppa å disponere Plan for trosopplæring med utgangspunkt i samme mal som Plan for diakoni og Plan for kirkemusikk. De to planene er ikke helt sammenfallende i sin oppbygning, men har en hovedstruktur som kan brukes som utgangspunkt. Det er naturlig at planene for de forskjellige feltene blir noe ulike ut fra sine særpreg. Planene for diakoni og kirkemusikk er ikke aldersbestemte, men gir hjelp til å kartlegge og utarbeide strategier for menighetenes virksomhet på disse feltene. Plan for dåpsopplæring (1991) og Plan for konfirmasjonstiden (1997) har hatt bestemte aldersgrup-

per i fokus. Trosopplæringsreformens oppgave er å utvikle en systematisk trosopplæring for aldersgruppen 0–18 år. En ny plan for trosopplæring vil derfor ha dette aldersspennet i hovedfokus. Å videreføre en systematisk trosopplæring også etter

Planen kan hjelpe menighetene til å være i stadig utvikling i sitt arbeid med trosopplæringen i menighetene.

konfirmasjonen er med på å støtte en forståelse av trosopplæringen som livslang læring, og motvirke at konfirmasjonen oppleves som et slutt punkt for den unges kontakt med kirken. Det ligger derfor gode muligheter og utfordringer i å utvide trosopplæringsplanens målgruppe fra femten til atten år, samtidig som konfirmasjonstiden må videreføres og styrkes som en omfattende opplæringsperiode med sine lange tradisjoner og store tilslutning fra målgruppen. Samtidig bør planen gjenspeile at dette bare utgjør en del av målgruppen som menigheten som lærende fellesskap, må ha fokus på.

Hva slags plandokument skal utvikles?

Plandokumentet vil være relativt kortfattet og følges av konkrete ressurser for å utvikle, planlegge og gjennomføre trosopplæringsvirksomhet rettet mot barn og ungdom. Dette vil gi en plan som har slitestyrke, samtidig som utvikling av ressurser kan skje kontinuerlig og bidra til fortsatt utvikling både

når det gjelder grunnlagstenkning og metodikk i trosopplæringen. På denne måten kan planen hjelpe menighetene til å være i stadig utvikling i sitt arbeid med trosopplæringen i menigheten.

En disposisjon bygget over samme struktur som planene for diakoni og kirkemusikk, vil gi følgende oppbygning:

- 1 Introduksjon
- 2 Trosopplæringens grunnlag VI DELER
- 3 Læring i menigheten
Beskrivelse av sentrale aspekter ved kirkens pedagogiske virksomhet. Kjerneinnhold og kjernepraksiser.
- 4 Trosopplæring i praksis – lokalt planarbeid
Hjelp til å utforme lokal plan der lokal grunnlagsforståelse tydeliggjøres og konkret plan for trosopplæringen tegnes ut.
- 5 Konsekvenser
Stillingsbehov, ressursmaterieil, økonomi, lederoppfølging.
Disse temaene behandles i ulike kapitler i

Styringsgruppas sluttrapport og tas inn i et slikt kapittel i det endelige plandokumentet som legges fram for KM 09. (Kap. 5 finnes bare i diakoniplanen. Anliggendeene er tatt inn i kap. 4 i kirkemusikkplanen.)

6 Verktøy

Verktøy for planlegging, refleksjon og erfaringsdeling, beskrivelse av mentortjeneste, henvisning til ressursbank og henvisning til nettressurser og andre publikasjoner.

I det følgende presenteres forslag til «grunnlag for en fornyet trosopplæring». Teksten ble lagt fram for Kirkerådet i september. Teksten skal inn i to dokumenter: Først som et kapittel i Styringsgruppas sluttrapport, som legges fram for Kirkemøtet høsten 2008, deretter som kapitler i den nye planen for trosopplæring som skal på høring våren 2009, og legges fram for Kirkemøtet høsten 2009. Det er punkt 1 og 2 i disposisjonen ovenfor som presenteres her.

1. INTRODUKSJON

Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler! Døp dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende. (Matt 28,18-20)

Kirkens hovedoppdrag er å gjøre hele verden til disipler gjennom å døpe og lære mennesker å holde alt det Jesus har befalt. Læring er en sentral dimensjon ved det å være kirke. Fra generasjon til generasjon er troen på den treenige Gud blitt overlevert gjennom dåp til Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Foreldre, faddere og menighet har stått sammen om et hellig ansvar for å be for de dømte, lære dem selv å be og hjelpe dem til å bruke Guds ord og Herrens nattverd for at de kan bli hos Kristus når de vokser opp, likesom de ved dåpen blir forenet med ham.

Dette ansvaret har vært ivaretatt på ulike måter gjennom historien, med lokalmenigheten og hjemmet som hovedarenaer. I kirkens første tid var katekumenatet en opplæring før dåp. Etter hvert som kristen tro ble mer utbredt, og familier ble døpt med både barn og voksne, ble opplæring etter dåp mer vanlig. I Den norske kirke har katekumenatet tradisjonelt vært opplæring etter barnedåp, men i økende grad er det også behov for dåpsforberedelse for større barn, unge og voksne som ønsker dåp. I Norge har skolen vært en viktig arena for kirkens opplæring av de dømte. Fra den offentlige skolen ble etablert på 1700-tallet og fram til siste del av 1900-tallet hadde skolens kristendomsundervisning denne funksjonen i samvirke med oppdragelse og tradisjonsformidling i familien og menigheten.

Denne planen erstatter Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke (1991) og Plan for konfirmasjonstiden (1998) og bygger på erfaringer fra en 5-årig forsøksfase med trosopplæring i Den norske kirke fra 2003 til 2008. Forsøksarbeidet

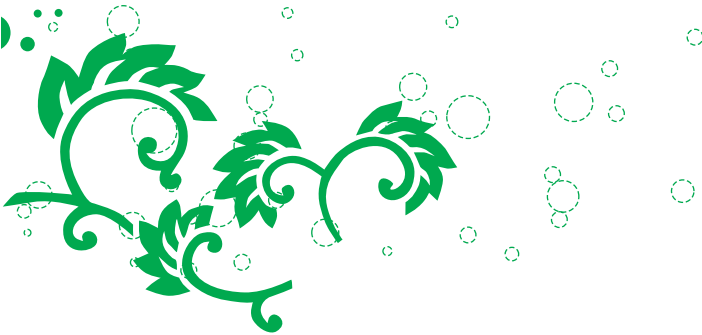
har hatt følgende målsetting: Vi skal utvikle en systematisk og sammenhengende trosopplæring som fremmer kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud og gir hjelp til livstolkning og livsmestring for alle dømte i alderen 0–18 år, uansett funksjonsnivå.

Samisk kirkeråd arbeider med en plan for samisk kirkeliv, der samisk trosopplæring utvikles på grunnlag av samisk kultur, tradisjon og språk. Dette gir viktige perspektiv til innholdet i en plan for trosopplæring for hele Den norske kirke.

Trosopplæringen har som mål at den dømte skal leve i sin dåp gjennom å lære å kjenne troen de er døpt til. Oppfølgingen av dåpen skal legge til rette for at barn og unge utvikler et bevisst og selvstendig forhold til troen og den kirken de er en del av. Slik vil dåpen og troen være en ressurs til å tolke og møte livets gode og vanskelige tider. Gjennom hverdagsritualer, høytidsfeiring og markering av livets viktige tider kan hjem og menighet stå sammen i å tolke livet i lys av dåpen og troen. Trosopplæringen er dermed en dannelsingsprosess, der oppdragelse, undervisning, tradisjonsformidling og trosutøvelse spiller sammen. Opplæringen må bære preg av totalformidling, der kunnskap og opplevelser knyttes sammen i fellesskapslæring i menighet og hjem.

Hele menigheten er et lærende fellesskap, der barn og voksne sammen lærer å leve i den troen vi døpes til, i en livslang prosess. Det læringsfellesskap disiplene fikk oppleve, er et godt forbilde. De ble kjent med Jesus ved å være sammen med ham, få undervisning, gjøre egne erfaringer og delta i arbeidsfellesskapet. Slik fikk de oppleve tilhørighet og utvikle sin identitet som disipler.

Planen har som mål å hjelpe menighetene i Den norske kirke til å gjennomtenke og utvikle en fornyet trosopplæring som kommuniserer med barn og unge og deres livsverden. Menighetene utfordres til å være lærende fellesskap som møter dagens utfordringer når det gjelder å «døpe og lære dem å holde» alt det Jesus har befalt.

2. VI DELER

Gjennom dåpen gjør Gud oss til sine barn. Gud viste gjennom Jesu fødsel og dåp, hans liv, død og oppstandelse at Gud vil dele livet og håpet om evig liv med oss. Vi kan i kirken dele tro og fellesskap fordi Gud først delte med oss.

Ja, dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder. (1 Joh 4,10)

**Et felles brød vi deler, en ånd, en tro, en dåp.
Det samme ord vi hører og går mot samme håp.
Vi kommer, vi kommer i Jesu navn.**

(Eivind Skeie 1980, NoS nr 658)

En dag sto Chris i sakristiet. Han ville se. Han var 14 år og hadde nettopp begynt på konfirmasjonsundervisningen. Han hadde en lett hjerneskade, og jeg som konfirmantlærer brukte noe tid alene med ham i kirken. I det store skapet i sakristiet sto vin, brød og sølvbeget. «Kan æ få smak?» spurte han. Klart det! Først fikk han smake, så laget vi en fin nattverdstund sammen. Da han hadde tatt imot brød og vin, kom spørsmålet: «Trur du æ en gang kan få del ut sånn som presten gjør?» Neste gang det var fastegudstjeneste om kvelden – med et lite antall mennesker til stede – fikk han stå og dele ut brødet med ordene «Dette er Jesu legeme». Han strålte! Han gjorde det med alvor, glede og verdighet. Han hadde kledd seg i fine «søndagsklær». Han sto der «som en prest»!

Jesus løftet blikket og så at en stor folkemengde kom til ham. Han sa da til Filip: «Hvor skal vi kjøpe brød så alle disse kan få noe å spise?» Dette sa han for å prøve ham, for han visste selv hva han ville gjøre. Filip svarte: «Brød for to hundre denarer er ikke nok til at hver av dem kan få et lite stykke.» En annen av disiplene, Andreas, bror til Simon Peter, sa da til ham: «Det er et barn her som har fem byggbrød og to fisker. Men hva er det til så mange?» Da sa Jesus: «La folket sette seg.» Det var mye gress på stedet, og de satte seg ned. De var omkring fem tusen menn. Da tok Jesus brødene, ba takkebønnen og delte ut til dem som satt der. På samme måte delte

han ut av fiskene, så mye de ville ha. Da de var blitt mette, sa han til disiplene: «Samle sammen stykkene som er til overs, slik at ikke noe går til spille.» De gjorde det, og etter måltidet fylte de tolv kurver med stykker som var blitt igjen av de fem byggbrødene. (Joh 6,1-13)

Chris var konfirmant et sted i Norge for ikke så lenge siden. Barnet som hadde fem brød og to fisker var i fjellet ved Galilea-sjøen for over 2000 år siden. De har det til felles at de ble sett og tatt på alvor. Begge opplevde å få dele brød med mange.

Fortellingene peker på flere sentrale temaer som vi må ha fokus på når vi skal utvikle en fornyet trosopplæring for alle barn og unge i kirken:

- trosopplæringens målgruppe og aktører er barn og ungdom som hører til i kirken, med alt det mangfold som det innebærer
- trosopplæringen skal være tilrettelagt for alle, uansett funksjonsnivå, slik Chris fikk oppleve det i sin konfirmasjonstid
- å legge til rette for at tro kan praktiseres er en viktig oppgave i trosopplæringen
- kirken er både læringsarena og innhold i trosopplæringen
- vi lærer gjennom ord og samtale
- vi lærer gjennom handlinger og opplevelser
- trosopplæring skjer i møter mellom mennesker og med den treenige Gud
- hvem som er «elev» og hvem som er «lærer» veksler på i samspillet mellom de som er delaktige i læringsprosessen

På basis av denne forståelsen av at læring i kirken skjer på ulike arenaer, i fellesskap der mennesker i ulike aldre og roller er sammen om å praktisere og utforske troen, beskrives grunnlaget for trosopplæring i kirken ut fra overskriften «VI DELER»:

VI DELER troen og undringen

VI DELER kristne tradisjoner og verdier

VI DELER opplevelser og fellesskap

VI DELER håpet om en bedre verden

Vi –

Slik kroppen er én selv om den har mange lemmer, og alle lemmene utgjør én kropp enda de er mange, slik er det også med Kristus. For med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp, enten vi er jøder eller grekere, slaver eller frie, og alle fikk vi én Ånd å drikke. For kroppen består ikke av én kroppsdel, men av mange. 1 Kor 12,12-14

Å være kirke er å være fellesskap på grunnlag av dåpen. Kirkens VI er i største forstand et verdensvidt fellesskap, Kristi legeme i verden, og i minste forstand «der to eller tre er samlet...».

Som barnedøpende folkekirke består kirkens VI i Den norske kirke av et stort antall medlemmer som til sammen utgjør et mangfoldig fellesskap. Kirkens VI fremtrer slik på ulike måter i ulike situasjoner fra sted til sted. Menigheten er det stedet der kirken blir synlig.

Fellesskapet i kirken består av gamle og unge mennesker, voksne og helt små mennesker. Med mennesker i ulik alder, med ulike evner og funksjonsnivå, kjønn, bakgrunn, kultur og etnisitet har enhver lokalmenighet mulighet i seg til å være et mangfoldig læringsmiljø for bredden av alle de som på grunn av dåpen hører til der. Samisk kirkeliv beriker den tradisjonen og det mangfoldet som kirken i Norge rommer.

Som en åpen folkekirke utfordres lokalmenighetene til å gi «folk flest» anledninger til å være delaktige i menighetens fellesskap gjennom å legge til rette for å tolke livets, årets og kirkens viktige tider i lys av den troen vi er døpt til. På den måten kan folkekirken oppleves som en kirke for alle fordi den har med deres liv å gjøre.

Trosopplæringen må være stedegen og tilrettelagt slik at alle kan delta. Slik kan kirkens VI fungere som et så tallrikt og mangfoldig fellesskap som det faktisk er.

Til refleksjon/samtale

En trosopplæring for alle dømte må ta utgangspunkt i at vi utforsker hvem kirkens VI er i lokalmenigheten:

- Hvem er kirkens mangfoldige VI i menigheten vår? (Hvor mange medlemmer? Hvor mange 0–18 år? Hvem er dere som utgjør menigheten i deres lokalsamfunn? Hvem er «folk flest» i deres menighet?)
- Hva særpreger oss som lokalmenighet? (Geografi, kultur, historie, språk osv.)
- Hva kjennetegner situasjonen til barn og ungdom og familiene her? (Oppvekstvilkår, sosiale forhold, aktivitetstilbud osv.)
- Hva er kirkens plass i deres liv og hverdag?
- Hvilke behov, muligheter og ideer ser vi for å utvikle trosopplæringen i menigheten her?

Vi deler –

Juniorkonfirmantene var delt inn i grupper som arbeidet med å utforske bakgrunn og betydning av ulike deler av høymesseliturgen. Hver søndag presenterte en av gruppene sitt arbeid for menigheten under gudstjenesten. Denne søndagen var det gruppa som hadde arbeidet med kyrieledet, som skulle formidle hva de hadde funnet ut. Gruppa dramatiserte fortellingen om blinde Bartimeus som ropte ut sin bønn «Jesus, du Davids sønn, forbarm deg over meg!» til Jesus som kom forbi. Så oppsummerte de med at når vi synger «Kyrie eleison, Gud fader miskunne deg», roper vi til Gud og ber om hjelp og tilgivelse for oss selv og våre liv. En trofast kirkegjenger, en dame i 60-årene, takket juniorkonfirmantene etter gudstjenesten fordi de hadde fylt kyrieledet med mening for henne. Hun hadde sittet i kirken i alle disse årene uten å legge noen spesiell mening i ordene hun sang. Denne søndagen hadde 11-åringene vært lærere for henne!

VI DELER er uttrykk for at menigheten er lærende fellesskap, der alle har noe å lære av hverandre når vi sammen utforsker troen. Alle er skapt og elsket av Gud. I dåpen blir vi tatt inn i Guds troende menighet. Barn, unge, voksne og gamle har alltid noe å lære når det gjelder troen. Noen har opplevd og kan mye, andre har mindre erfaringer og færre ord på troen sin. Men alle har en troshistorie de kan dele av. Som delaktige i menighetens fellesskap vil vi veksle mellom å være mottaker av kirkens tjeneste og omsorg, deltaker i fellesskapene og i aktiv tjeneste som medarbeidere i menighetens arbeid. Dette innebærer at aktørene i læringsprosessen står i et gjensidig forhold til hverandre.

Både barn, unge og voksne er subjekt og medaktører i læringsfellesskapet i menighetene. Allikevel er det slik at noen har et ansvar for å legge læringsmiljøet og læringsaktiviteter til rette. Dette er ofte den voksne sitt ansvar. Men barn og unge har ressurser som bør tas i bruk når kirkens trosopplæring skal planlegges og gjennomføres. Barn og unges medbestemmelse er i økende grad satt på dagsorden i samfunnet og preger oppvekst

og oppdragelse. Dette bør også prege kirkens holdning til våre barn og unge. Det er personene som utgjør hverdagsmiljøet til barna og de unge, som har den viktigste funksjonen når det gjelder å legge til rette for deres vekst, utvikling og læring. Gjennom trosopplæringen må menigheten stå sammen med foreldre og faddere i å legge til rette slik at troen kan vokse og utvikle seg hos barnet.

Til refleksjon/samtale

- Hva kan barn og unge bidra med å dele i trosopplæringen?
- Hva kan voksne og gamle bidra med å dele i trosopplæringen?
- Hvordan tenker dere rundt de rollene barn, ungdom og voksne kan ha i trosopplæringen? (Noen stikkord som kan sette i gang refleksjonen: gjensidighet, mottaker og avsender, delaktighet, lærer og elev, medvandrer, deltaker, leder, ansvarlig, medarbeider...)
- Hvordan kan vi legge til rette for delaktighet både som mottakere, deltakere og bidragsytere i menighetens fellesskap?
- Hvilke ideer og muligheter for trosopplæringen ser dere i møte med VI DELER-perspektivet?

Vi deler troen og undringen

Syv treåringer kom stabbende inn til samling med Gudsrikeleiken. De ble møtt med hilsenen «Velkommen – er du klar?» Barna stoppet innenfor døra og kikket rundt. En la seg ned på teppet og klappet det kjærlig. Tre av dem begynte å hoppe framover med gledesfylte små rop. Visst var de klar! Brettet med julekrybben og tilhørende vakre trefigurer stod plassert på hylla si, klar til å bli presentert for oppmerksomme treåringer. «Dette er den hellige familien – og her er Jesusbarnet» begynte jeg og pekte på julekrybben. Jesusbarnet ble tatt forsiktig ned fra hylla. Barna ville holde babyen i tur og orden før den ble varsomt satt ned i midten. «Babyen grine isse mer nå» kom det fra ei lita jente. «Dette er mammaen, Maria». Noen klappet Maria forsiktig. «Mamma» hvisket en liten gutt undrende og lengtende. «Mamma» gjentok sidemannen litt høyere. Så kom det: «Å passa på». Flere av barna gjentok: «Passa på – passa på». Josef ble plassert like ved siden av Maria. «Her er pappaen, Josef.» «Pappa» – de smattet på ordet alle sammen. «Å passa på...» kom det fra den samme jenta. De andre gjentok. Slik ble alle figurene tatt ned en etter en: gjetere, sau, esel, konger. For hver figur sa barna: «Å passa på». Dette var treåringenes undring over inkarnasjonens mysterium denne dagen. Jeg kom aldri lenger denne julen, jeg heller. Så nær julens mysterium har jeg aldri vært gjennom et langt liv. Tenk: Gud kom så ubeskyttet og enkelt og ble en av oss. Barna viste meg vei dypere inn i troens undring denne dagen.

Troen gis som gave i dåpen og er fullverdig helt fra starten, uavhengig av den døptes evne til å forstå eller gi uttrykk for troen. Men på samme måte som nyfødte må lære livet å kjenne, må de dømte lære å kjenne troen de er døpt til. Slik barnet oppdager verden ved å smake, kjenne og sette ord på den, kan troen oppdages ved at det knyttes handlinger og ord til den. Troen gir seg til uttrykk gjennom den treenige Gud som vi møter i Bibelen, sakramentene og i det kristne fellesskapet, der ordet forkynnes og sakramentene forvaltes med løfte

om Jesu nærvær alle dager inntil verdens ende. Dette er en livslang prosess i vekst, oppdagelse og undring. Den verdensvide kirke har i Bibelen, bekjennelsestekster og sakramentsforvaltning et felles gods som uttrykker hva som er kjernen i den kristne tro. Denne troslæren utgjør en kjerne av innhold som trosopplæringen bygges rundt. Trosopplæringen må gi kjennskap til Bibelens store fortelling, troens ord og symboler og erfaring med tro som praktiseres i menighetens fellesskap og i hverdagslivet. Troen sprenger rammene for det vi kan forstå. I evangeliene fortelles det flere steder om hvordan Jesus skapte undring gjennom det han sa og gjorde. Som undrende i møte med mysteriet og det hellige står barn og voksne sammen på lik linje. Trosopplæringen må preges både av at troen har et innhold som vi kan bli kjent med gjennom kunnskapsformidling og opplevelser, men også av at ingen fullt ut kan forstå troen.

Til refleksjon/samtale

- Hva er tro?
- Hvordan kommer troen til uttrykk?
- På hvilke konkrete måter kan tro deles i trosopplæringen?
- Hva er det sentrale innholdet som trosopplæringen skal formidle?
- Hvordan kan vi gi rom for undringen i undervisning og forkynnelse i menigheten?

Vi deler kristne tradisjoner og verdier

Lavvoen er fylt av konfirmanter. En og en har de kommet inn og satt seg på kner slik at det blir plass til mange. Vi sitter tett, det må være plass til alle. Røyken svir i øynene, men litt mer ved på bålet og et opptrekk av lavvoduken gjør luften klarere. På motsatt side av inngangen, på andre siden av bålet, er det ingen som sitter. Der er lavvoens hellige område - Boaššu. Her står matkista med bibel og salmebok. Vår åndelige føde i dag. Samtalen kommer lett når vi sitter slik i sirkel. Lyset fra bålet gjør at vi kan se hverandre, vi ser Guds skaperverk. Røyken løfter våre bønner opp og ut i høstnatten. Vi synger Kyrie og Gloria, salmene er sunget og fadervår lest. Litt stive i beina og rødkantet i øynene tumler vi ut av lavvoen. En konfirmantsamling er over.

Kirken er bærer av tradisjoner og kulturarv. Bibels store fortelling er en grunnfortelling i den kristne kulturen. Sammen med foreldrene har kirken en oppgave i å overlevere denne arven gjennom å føre tradisjonene videre i møte med stadig nye tider og nye mennesker. I trosopplæringen søker vi å formidle tradisjonene og kulturarven som levende tro. Noen av disse tradisjonene er verdensvide, andre helt lokale. Markering av helg og høytider, kirkeår og livsriter utgjør en stor og rik ressurs for trosopplæringen både i hjemmet og i menighetens fellesskap. Slike feiringer gir god anledning til å praktisere tro og formidle trosinnhold. Slik kan trosopplæringen bidra til å bygge religiøs identitet og kulturell tilhørighet hos barn og unge. Kunnskap om samisk åndelighet, kirkeliv og tradisjon er en viktig del av det tradisjonsgods som alle bør få del i. Impulser fra andre kulturer og tradisjoner skaper mangfold i samfunnet. I trosopplæringen kan vi skape arenaer for å utforske dette mangfoldet gjennom kultur- og tradisjonsutveksling, og slik motivere og utruste for dialog.

De kristne verdiene preger vårt land og gir mulighet for forankring og grunnlag for valg. Med basis i synet på hvert enkelt menneske som unikt og verdifullt, og som ansvarlig for å forvalte skaperverket i tråd med Guds vilje, gir de kristne verdiene

retning for valg og handling. En slik verdiforankring gir kompetanse til å møte livets utfordringer. Kirken har en viktig rolle i å reise verdispørsmål og prege verdidebatten i samfunnet. Gjennom å dele kristne tradisjoner og verdier kan kirken bidra til å bygge identitet og holdninger som vil komme både individet og fellesskapet til gode.

Til refleksjon/samtale

- Hvilke kristne tradisjoner kan barn og unge bli kjent med i menigheten?
- Har vi lokale tradisjoner som vi vil føre videre?
- Hvilket innhold kan knyttes til disse tradisjonene?
- Har vi ressurspersoner eller steder som kan trekkes inn?
- Hvordan kan hjemmene stimuleres til å markere tradisjoner?
- Hvilke verdier skal prege trosopplæringen?
- Hvordan kan barn og unge utrustes til å gjøre gode og selvstendige verdivalg?

Vi deler opplevelser og fellesskap

Pinsedramaet er nettopp framført av to 8-åringer, to storesøsken, to fedre, en mor, en bestefar og presten. Vinden har sprunget rundt de skjelvende og redde disiplene, og ildhatter har satt seg på hodene deres. Folket i Jerusalem har fått høre mange verdensspråk, dog på noe improvisert kinesisk og tysk. Peter har fortalt oss på klingende trøndersk at «døden itj' klard å hold' på Jesus, men at 'n vart reist opp». Da kommer fem mennesker fram, og vi får høre Johannes 3,16 på deres morsmål – tysk, spansk, swahili, mandarin og maori. Vi deler brød og vin rundt nattverdbordet, som dekkes av 8-åringer. Til slutt går vi ut av kirkerommet under en maorisang. Vi feirer gudstjeneste sammen som en verdensvid kirke.

Kirken som læringsarena byr på rike muligheter for å lære om tro ved å praktisere tro. Vi blir kjent med Bibelen ved å bruke Bibelen. Vi lærer om bønn og vi ber sammen. Vi lærer om gudstjeneste og vi feirer gudstjeneste. Slik knyttes lærdom og kunnskap om troen sammen med deltakelse og opplevelse av troen i praksis. Gudsforholdet omfatter alle aspekter ved menneskelivet. Derfor må også trosopplæringen innebære en totalformidling, der opplevelser, handlinger, ritualer, følelser, kunnskaper og erfaringer spiller sammen. Dette utfordrer oss til å finne fram til arbeidsmåter og arenaer for trosopplæring som legger til rette for slike helhetlige læringserfaringer. Trosopplæringens møtepunkt har også en funksjon som sosialisering inn i fellesskap der tro praktiseres. Samvirke mellom de mer tidsavgrensede tiltakene og tilknytning til et mer kontinuerlig barne- og ungdomsmiljø i menigheten gir muligheter for å delta i menighetens fellesskap.

Til refleksjon/samtale

- Har vi ideer om hvordan barn, unge og voksne kan lære om tro ved å praktisere tro sammen?
- Har vi fellesskap for barn og unge i menigheten som det vil være naturlig å samarbeide med?
- Hvilke muligheter oppdager dere når det gjelder å legge til rette en trosopplæring som preges av totalformidling?
- Hvilke arbeidsmåter legger til rette for helhetlige læringserfaringer?
- Hvilke arenaer kan trosopplæringen foregå på?

Vi deler håpet om en bedre verden

Tre barn er døpt ved inngangen til gudstjenesten, og lovprisningen lyder som vanlig i dåpsliturgien: «Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde.»

Det er menneskerettighets søndagen. Ungdomsklubben har forberedt gudstjenesten med tema HÅP i samarbeid med Amnesty International. Handling gir håp! Håp for den som handler og håp for den som trenger at andre engasjerer seg. I prekenen utfordrer ungdommene menigheten til å utforske sin egen dåp i perspektivet «En dåp til håp». Til slutt i gudstjenesten får vi høre disse utgangordene: «For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp. Gå i fred. Tjen Herren med glede!» Vi kom inn med dåp og gikk ut med håp!

I dåpen blir livet nytt. Vi får et levende håp som sprenger grensene for dette livet og utfordrer oss til ansvar og kjærlighet. Den kristne troen kan gi håp for eget liv, håp for den verden vi lever i og et håp som går utover denne verden. Slik kan håpet gi hjelp til å møte livets utfordringer og gi fremtidshåp for den enkelte. I møte med vanskelige tider i eget liv og i samfunnet er det kristne håpet en kraft som skaper vilje til å kjempe mot det som er vondt og nedbrytende, og til å søke en bedre fremtid. Håpet bærer i seg et engasjement for samfunnet, for våre medmennesker og for den verden vi er satt til å forvalte. Som verdensvidt fellesskap innebærer det å være kirke et kall til handling når mennesker lider som følge av urettferdighet, sykdom, klimendringer og krig. Dette må prege både innhold og arbeidsmåter i trosopplæringen. Gjennom trosopplæringen utfordres kirken til å la håpsperspektivet prege troen og livet her og nå og i et evighetsperspektiv. Slik kan trosopplæringen støtte opp under opplevelsen av å ha en himmel over livet.

Til refleksjon/samtale

- Hvordan kan sammenhengen mellom dåp og håp prege menigheten?
- Hvordan kan handling til beste for andre mennesker lokalt og globalt prege trosopplæringen?
- Har vi ressurspersoner og miljø som kan gi konkret livshjelp til barn og unge?
- Hvordan kan trosopplæringen gi håp for eget liv, håp for verden og håp for fremtiden?
- Hva kan gjøres slik at trosopplæringen utrunder barn og unge til å meste livet?

STØRST AV ALT

Den største i himmelriket

Nettopp da kom disiplene og spurte Jesus: «Hvem er den største i himmelriket?» Da kalte han til seg et lite barn, stilte det midt iblant dem og sa: «Sannelig, jeg sier dere: Uten at dere vender om og blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket. Den som gjør seg selv liten som dette barnet, han er den største i himmelriket. Og den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg. (Matt 18,1-5)

Jesus og barna

De bar små barn til ham for at han skulle røre ved dem, men disiplene viste dem bort. Da Jesus så det, ble han harm og sa til dem: «La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det.» Og han tok dem inn til seg, la hendene på dem og velsignet dem. (Mark 10,13-16)

Størst er kjærligheten

Så blir de stående, disse tre: tro, håp og kjærlighet. Men størst blant dem er kjærligheten. (1 Kor 13,13)

«Størst av alt» fokuserer på barnets plass i Guds rike og på tro, håp og kjærlighet som kjernen i trosopplæringen. Kjærligheten er det sentrale verdibegrep som beskriver både hvordan Gud er og hvordan vi utfordres til å møte hverandre.

Dåpen gir oss del i Guds ufortjente nåde og en fullverdig tro, selv om den som døpes er et spedbarn. I en barnedøpende folkekirke er barn og unge fullverdige og viktige i menighetens fellesskap og som troende i kraft av hva de er nå, ikke i forhold til hva de skal bli som voksne. Jesus velger motsatt perspektiv når han skal si hvem som er forbilde i Guds rike. De hører til i Guds rike og er forbilledlige for de voksne! Barn er ikke tomme kar som skal fylles med kunnskap for å bli mennesker. Barn er små mennesker som stadig vokser. Tro og kjennskap til den treenige Gud må få vokse med det dømte barnet. Trosopplæringen må stå i dialog med barn og unges livserfaring og livstolkning dersom den skal oppleves relevant for dem. Kirken utfordres til å ta barn og unge med deres kompetanse på sitt eget liv og sin egen tro på alvor. Når alle som på grunn av dåpen hører til i kirken, tar sin plass som deltakere i fellesskapet, vil det prege måten vi er kirke på. I stedet for å spørre hva kirken kan hjelpe barna og de unge til å bli, må vi derfor spørre: «Hva kan barn og unge hjelpe kirken til å være?»

– En raus og tydelig kirke der barn og unge lever livet i tro, håp og kjærlighet!

